

บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีการทดลอง

3.1 วัตถุดิบ

ผลมะม่วงดิบพันธุ์โชคอนันต์ (*Mangifera indica* L., cv. Chok-Anan) ที่เก็บเกี่ยวระยะแก่ทางการค้าจากตลาดเมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงธันวาคม พ.ศ. 2550 และนำมาทำการทดลองที่ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3.2 เครื่องมือและสารเคมี

3.2.1 เครื่องมือ

- 1) เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสง (US-Vis Spectrophotometer, Model V-530, Perkinelmer)
- 2) เครื่องเหวี่ยงหนีศูนย์กลางแบบควบคุมอุณหภูมิ (Refrigerated centrifuger, Hettich Zentrifugen : Rotina 46R, Germany)
- 3) เครื่องวัดสี Chromameter (Minolta CR-300, Japan)
- 4) เครื่องวัดพีเอช (pH Meter, Hanna : 213, U.S.A.)
- 5) เครื่องวัดค่าวอเตอร์แอคทิวิตี (Water Activity Meter, Aqua Lab : model series 3, Decagon Device Inc., USA)
- 6) เครื่องชั่งทศนิยม 2 ตำแหน่ง (Balance, Dielhemim : HF-3000G, Switzerland)
- 7) เครื่องชั่งทศนิยม 4 ตำแหน่ง (Electronic analytical balance, Sartorius : A120S, Germany)
- 8) เตาไมโครเวฟ (Microwave oven, National : NN-K652, Japan)
- 9) หม้อนึ่งความดัน (Autoclave, Hirayama : HA-300MIV, Japan)
- 10) ตู้บ่ม (Incubator, Heraeus : B6200, England)
- 11) ตู้อบลมร้อน (Hot air oven, Memmert : UM100-UM800, Germany)
- 12) อ่างน้ำแบบควบคุมอุณหภูมิ (Water bath, Gallenkamp, England)

- 13) เครื่องวัดปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ (Hand refractometer, Atago : N-1E Brix 0-32%, Japan)
- 14) เครื่องกวนผสมแบบแม่เหล็กไฟฟ้า (Hot plate and Magnetic stirrer, Whatman : HPMS, England)
- 15) เครื่องวัดเนื้อสัมผัส (Texture Analyzer TA-TX Plus, U.K)
- 16) เครื่องตีปั่น (Laboratory blender stomacher, Seward Chemical : 400, England)
- 17) เครื่องปั่นผสม (Vortex, Scientific Industries : G-560E, U.S.A.)
- 18) เครื่องปั่น (Blender, Imarflex : IF-308, Thailand)
- 19) ถุงอลูมิเนียมฟอยล์ (OPP/PE/AL/LLDPE) ขนาด 5x7 นิ้ว (สยามแพค, เชียงใหม่)
- 20) ถุงลามิเนต (Nylon/LLDPE) ขนาด 5x8 นิ้ว (สยามแพค, เชียงใหม่)
- 21) โถดูดความชื้น (Desiccator)
- 22) เครื่องอบแห้งสูญญากาศ (Vacuum dryer, Model of Royal Project Foundation, Chiang Mai, Thailand)
- 23) เครื่องอบแห้งแบบถาด (Tray dryer, Model 160x180x200, Navaloy, Thailand)
- 24) ชุดอุปกรณ์ทดสอบชิม

3.2.2 สารเคมี

- 1) 4-เฮกซิลรีซอร์ซินอล (4-hexylresorcinol, $C_{12}H_{18}O_2$, AR Grade, SIGMA, USA)
- 2) กรดแอสคอร์บิก (ascorbic acid, Food grade, Lab P&P, Thailand)
- 3) กรดซิตริก (citric acid, $C_6H_{10}O_8$, Food grade, Lab P&P, Thailand)
- 4) กรดซอร์บิก (sorbic acid, C_5H_7COOH , Food grade, Lab P&P, Thailand)
- 5) แคลเซียมคลอไรด์ (calcium chloride, $CaCl_2$, Food grade, S.K.Trading, Thailand)
- 6) โซเดียมอีริทอร์เบท (sodium erythorbate, Food grade, Lab P&P, Thailand)
- 7) คาราจีแนน (carrageenan, Food grade, O.V. Chemical & supply, Thailand)
- 8) มอลโตเด็คซ์ตริน (maltodextrin DE-10, Food grade, O.V. Chemical & supply, Thailand)
- 9) โซเดียมเมตาไบซัลไฟต์ (sodium metabisulfite, Food grade, Lab P&P, Thailand)
- 10) แคลเซียมแลกเตท (calcium lactate, AR Grade, E.Merck, Germany)
- 11) โพแทสเซียมซอร์เบท (potassium sorbate, $C_6H_7KO_2$, Food grade, Lab P&P, Thailand)

- 12) โซเดียมไฮดรอกไซด์ (sodium hydroxide, NaOH, AR Grade, E.Merck, Germany)
- 13) ไอโซแอสคอร์บิก (D-isoascorbic acid, AR Grade, Fluka, Switzerland)
- 14) โพแทสเซียมคลอไรด์ (potassium chloride, AR Grade, Fluka, Switzerland)
- 15) โซเดียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟตโมโนไฮเดรต (sodium dihydrogen Phosphate, AR Grade, Ajax Finechem)
- 16) ไดโซเดียมไฮโดรเจนฟอสเฟตไดไฮเดรต (disodium hydrogen phosphate, AR Grade, Ajax Finechem)
- 17) โซเดียมคลอไรด์ (sodium chloride, NaCl, AR Grade, E. Merck Germany)
- 18) โซเดียมอะซิเตต (sodium acetate, AR Grade, Ajax Finechem)
- 19) กรดอะซิติก (acetic acid, CH₃COOH, AR Grade, E.Merck, Germany)
- 20) กัวอะคอล (guaiacal, C₇H₈O₂, AR Grade, E.Merck, Germany)
- 21) ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (hydrogen peroxide, H₂O₂, AR Grade, E.Merck, Germany)
- 22) ไพโรแคเทคฮอล (pyrocatechol, C₆H₆O₂, AR Grade, Fluka, Switzerland)
- 23) เปปโตน (peptone, AR Grade, E. Merck, Germany)
- 24) อาหารเลี้ยงจุลินทรีย์ทั้งหมด (becto® plate count agar, Difco Laboratory, U.S.A.)
- 25) อาหารเลี้ยงเชื้อยีสต์และรา (becto® potato dextrose agar, Difco Laboratory, U.S.A.)
- 26) กรดทาร์ทาริก (tartaric acid, HOOC(CHOH)₂COOH, Carlo Erba Reagent, Germany)
- 27) โซเดียมโพแทสเซียมทาร์เตรต (sodium potassium tartrate, C₄O₆H₄NaK.4H₂O, Carlo Erba Reagent, Germany)
- 28) กรดซัลฟิวริก (H₂SO₄, AR Grade, Lab-Scan, Thailand)
- 29) กรด 3,5-ไดไนโตรซาลิซิลิก (3,5-dinitrosalicylic acid, AR Grade, Fluka, Switzerland)
- 30) โซเดียมไฮโดรเจนซัลไฟต์ (sodium hydrogen sulfite, AR Grade, Fluka, Switzerland)
- 31) กลูโคสมาตรฐาน (standard glucose)

- 32) น้ำกลั่น (distillation water)
- 33) แคลเซียมคาร์ไบด์ (calcium carbide, CaC_2)
- 34) น้ำตาลทรายบริสุทธิ์ (ตรามิตรผล)

3.3 วิธีการวิจัย

การเตรียมวัตถุดิบ

คัดเลือกผลมะม่วงพันธุ์โชคอนันต์ (*Mangifera indica* L., cv. Chok-Anan) ด้วยการลอยในน้ำเลือกผลที่จมน้ำ จากนั้นนำมาล้างด้วยน้ำเปล่าให้สะอาด 2 ครั้ง ฟึ่งให้ผิวของผลมะม่วงแห้ง นำมาป่นในกล่องกระดาษด้วยแคลเซียมคาร์ไบด์ (CaC_2) ในอัตราส่วน 10 กรัม ต่อมะม่วง 3 กิโลกรัมที่อุณหภูมิห้อง เป็นเวลา 2-3 วัน (จริงแท้, 2538) คัดเลือกเฉพาะผลมะม่วงที่ผิวเปลือกมีสีเหลืองทั้งผลเนียน

วิธีการทดลองงานวิจัยนี้แบ่งวิธีการทดลองออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 คัดเลือกสารทดแทนกำมะถันที่มีศักยภาพในการยับยั้งกิจกรรมของเอนไซม์เปอร์ออกซิเดสและโพลีฟีนอลออกซิเดสในเนื้อมะม่วงพันธุ์โชคอนันต์ ก่อนนำไปอบแห้ง

นำมะม่วงที่ได้ในขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบมาล้าง ปอกเปลือกด้วยมีด หั่นเป็นชิ้นตามความยาวของผลให้มีความหนาประมาณ 1.5 ± 0.1 เซนติเมตร จากนั้นนำมาแช่ในสารละลายต่างๆ จำนวน 9 ชุดการทดลอง ดังตารางที่ 3.1 วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design (RCBD) ทำการทดลอง 2 ซ้ำ

ตารางที่ 3.1 สภาวะการทดลองที่ใช้ในการแช่เนื้อมะม่วงพันธุ์โชคอนันต์

ชุดการทดลอง	สภาวะการทดลอง
ชุดควบคุม	ชิ้นมะม่วงที่ไม่ผ่านการแช่สารละลาย
1	0.02% 4-hexylresorcinol, 0.25% ascorbic acid, 0.2% citric acid, 0.15% sorbic acid และเติม sucrose จนมีความเข้มข้นเท่ากับ 52 บริกซ์ (อัตราส่วนระหว่างผลไม้ : สารละลาย = 1 : 4) แช่นาน 10 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส (Monsalve-Gonzalez <i>et al.</i> , 1993)
2	1.0% ascorbic acid และ 0.1% calcium chloride (อัตราส่วนระหว่างผลไม้ : สารละลาย = 1 : 5) แช่นาน 3 นาที (Ponting <i>et al.</i> , 1972)
3	4% sodium erythorbate, 0.2% calcium chloride และ 100 ppm 4-hexylresorcinol (อัตราส่วนระหว่างผลไม้ : สารละลาย = 1 : 1) แช่นาน 1 นาที (Sapers and Miller, 1998)
4	0.05% carrageenan และ 0.5% citric acid (อัตราส่วนระหว่างผลไม้ : สารละลาย = 1 : 1) แช่นาน 10 นาที (Tong and Hicks, 1991)
5	10% maltodextrin และ 0.2% citric acid (อัตราส่วนระหว่างผลไม้ : สารละลาย = 1 : 1) แช่นาน 10 นาที (Xu <i>et al.</i> , 1993)
6	bisulfite solution (sodium metabisulfite) 2000 ppm. (อัตราส่วนระหว่างผลไม้ : สารละลาย = 1 : 1) แช่นาน 1.5 นาที (Santerre <i>et al.</i> , 1991)
7	0.01% 4-hexylresorcinol, 0.5% ascorbic acid และ 1.0% calcium lactate (อัตราส่วนระหว่างผลไม้ : สารละลาย = 1 : 1) แช่นาน 2 นาที (Dong <i>et al.</i> , 2000)
8	0.001M 4-hexylresorcinol, 0.05M potassium sorbate และ 0.5M D-isoascorbic acid (อัตราส่วนระหว่างผลไม้ : สารละลาย = 1 : 1) แช่นาน 2 นาที (Gonzalez-Aguilar <i>et al.</i> , 2000)
9	10% L-ascorbic acid และ 2% potassium chloride (อัตราส่วนระหว่างผลไม้ : สารละลาย = 1 : 1) แช่นาน 30 วินาที (Chen <i>et al.</i> , 2003)

หลังการแช่สารละลายนำชิ้นมะม่วงมาบรรจุในถุงลามิเนตและเก็บที่อุณหภูมิห้อง วิเคราะห์ผลโดยสุ่มตัวอย่างออกมาวัดค่าสี และกิจกรรมของเอนไซม์โพลีฟีนอลออกซิเดสและเปอร์ออกซิเดสตามวิธีของ Flurkey and Jen (1978) เก็บตัวอย่างทุกๆ 60 นาที ดังนี้คือ ที่เวลา 0, 60, 120 และ 180 นาที ตามลำดับ กำหนดหากิจกรรมของเอนไซม์และกิจกรรมของเอนไซม์ที่สามารถยับยั้งได้ และวิเคราะห์ผลทางสถิติด้วยวิธี Duncan's Multiple Range Test (DMRT) ว่าชุดการทดลองใดสามารถยับยั้งกิจกรรมของเอนไซม์โพลีฟีนอลออกซิเดสและเปอร์ออกซิเดสได้ดีที่สุด

- การวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพ

ก. การวัดสี วัดสีเนื้อมะม่วงสุกที่ปั่นผสมรวมเป็นเนื้อเดียวกันด้วยเครื่องวัดสี Chromameter (Minolta CR-300, Japan)

- การวิเคราะห์สมบัติทางชีวเคมี

ก. การวัดกิจกรรมของเอนไซม์เปอร์ออกซิเดส นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ ตามวิธีของ Flurkey and Jen (1978)

ข. การวัดกิจกรรมของเอนไซม์โพลีฟีนอลออกซิเดส นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ ตามวิธีของ Flurkey and Jen (1978)

ตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการแช่เนื้อมะม่วงในสารละลายที่เหมาะสม

นำมะม่วงที่ผ่านการแช่สารละลายที่มีศักยภาพในการยับยั้งการเกิดสีน้ำตาลจากตอนที่ 1 มา 2 ชุดการทดลอง วางแผนการทดลองแบบ Completely Randomized Design (CRD) ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการแช่ 3 วิธี คือ

วิธีที่ 1 คือ แช่ในสภาวะปกติ 12 นาที

วิธีที่ 2 คือ แช่ในสภาวะสุญญากาศที่ระดับ 50 มิลลิเมตรปรอท 10 นาที และแช่ต่อในสภาวะปกติ 2 นาที ดัดแปลงมาจากวิธีของ XIE (2004)

วิธีที่ 3 คือ แช่ในสภาวะสุญญากาศที่ระดับ 50 มิลลิเมตรปรอท 20 นาที และแช่ต่อในสภาวะปกติ 2 นาที ดัดแปลงมาจากวิธีของ XIE (2004)

ทำการทดลอง 2 ซ้ำ สุ่มตัวอย่างออกมาวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพ ชีวเคมี และเคมี เพื่อคัดเลือกวิธีการแช่ที่เหมาะสมมาใช้ในการทดลองต่อไป

- การวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพ

ก. การวัดสี นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1

- การวิเคราะห์สมบัติทางชีวเคมี

ก. การวัดกิจกรรมของเอนไซม์เปอร์ออกซิเดส นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1

ข. การวัดกิจกรรมของเอนไซม์โพลีฟีนอลออกซิเดส นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1

- การวิเคราะห์สมบัติทางเคมี

ก. การวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ด้วยเครื่องวัดพีเอช (pH meter, Hanna : 213, USA)

ข. การวัดปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ โดยใช้ Hand refractometer

ตอนที่ 3 ศึกษาเวลาการอบแห้งที่เหมาะสมของเนื้อมะม่วงอบแห้งพันธุ์โชคอนันต์โดยใช้เครื่องอบแห้งแบบลมร้อน

เพื่อหาเวลาการอบแห้งที่เหมาะสมของเนื้อมะม่วงอบแห้งพันธุ์โชคอนันต์ โดยนำเนื้อมะม่วงหั่นชิ้นที่มีความหนา 1.5 ± 0.1 เซนติเมตร (ความชื้นเริ่มต้น 84.68 ± 0.67 %wb) ที่ผ่านการแช่ในสารละลายโซเดียมไฮโดรเจนซัลไฟด์ ความเข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์ (Chen *et al.*, 2007) ในสภาวะสุญญากาศที่ระดับ 50 มิลลิเมตรปรอท 20 นาที และแช่ต่อในสภาวะปกติ 2 นาที นำมาเรียงบนตะแกรงสำหรับอบ โดยอบที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส นาน 4 ชั่วโมง คัดแปลงมาจากวิธีของพิริยอร และคณะ (2549) เพื่อรักษาสารประกอบระเหยที่ให้กลิ่นรส คือสารประกอบประเภทเทอร์พีน, กรด, เอสเทอร์และแอลกอฮอล์ เช่น butanoic acid, octanoic acid และ ethanol ระเหยน้ำออกจากชิ้นมะม่วงให้มีปริมาณความชื้นลดลงเหลือประมาณ 60 %wb หลังจากนั้นลดอุณหภูมิในการอบเป็น 60 องศาเซลเซียส จนถึงที่สุดการทดลอง คัดแปลงมาจากวิธีของเทิดพงษ์ (2546) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เนื้อมะม่วงอบแห้งที่ได้มีคุณภาพดีทั้งด้านสีและปริมาณวิตามินซี วางแผนการทดลองแบบ Completely Randomized Design (CRD) ทำการทดลอง 2 ซ้ำ โดยในระหว่างการอบแห้งสุ่มตัวอย่างเนื้อมะม่วงออกมาวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพ และเคมีจนกระทั่งน้ำหนักคงที่ หรือมีปริมาณความชื้นเหลืออยู่น้อยกว่า 18 %

- การวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพ

ก. การวัดสี นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1

- การวิเคราะห์สมบัติทางเคมี

ก. การวัดปริมาณความชื้น ตามวิธีของ AOAC(2000) : Method 934.06

ข. การวัดค่าแอกทีวิตี้ (a_w) โดยใช้เครื่อง Water Activity Meter

ตอนที่ 4 ศึกษาหาปริมาณความเข้มข้นของสารยับยั้งการเกิดสีน้ำตาลของมะม่วงพันธุ์โชคอนันต์ ก่อนและหลังการอบแห้ง

นำผลจากตอนที่ 2 มากำหนดแผนการทดลองโดยใช้ Factorial in CRD โดยกำหนดระดับความเข้มข้นของสารแต่ละชนิด 2 ระดับ ในสารละลายที่ยับยั้งการเกิดสีน้ำตาล จากนั้นนำมาอบแห้ง โดยสุ่มตัวอย่างมะม่วงก่อนและหลังการอบแห้งมาเปรียบเทียบความแตกต่างทางกายภาพ ชีวเคมี และเคมี และนำมาเก็บรักษาที่สภาวะเร่งที่อุณหภูมิ 25, 35 และ 45 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 สัปดาห์ เปรียบเทียบความแตกต่างทางกายภาพ ชีวเคมี และเคมี คัดเลือกชุดการทดลองที่ดีที่สุด เพื่อนำมาศึกษาในตอนต่อไป

- การวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพ
 - ก. การวัดสี นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1
- การวิเคราะห์สมบัติทางชีวเคมี
 - ก. การวัดกิจกรรมของเอนไซม์เปอร์ออกซิเดส นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1
 - ข. การวัดกิจกรรมของเอนไซม์โพลีฟีนอลออกซิเดส นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1
- การวิเคราะห์สมบัติทางเคมี
 - ก. การวัดปริมาณความชื้น นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 3
 - ข. การวัดค่าวอเตอร์แอกทิวิตี (a_w) นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 3

ตอนที่ 5 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ชีวเคมี เคมี และจุลินทรีย์ของเนื้อมะม่วงอบแห้งพันธุ์โชคอนันต์ในระหว่างการเก็บรักษา

นำมะม่วงที่ผ่านการอบแห้งมาบรรจุในถุงอลูมิเนียมฟอยล์ (OPP/PE/AL/LLDPE) ที่มีความหนา 0.09 มิลลิเมตร ในสภาวะที่มีการอัดก๊าซไนโตรเจนเนื่องจากจะให้อายุและคุณภาพของมะม่วงอบแห้งดีที่สุด (Sagar *et al.*, 1999) วางแผนการทดลองแบบ Factorial in CRD ทำการทดลอง 2 ซ้ำ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ชีวเคมี เคมี และจุลินทรีย์ของมะม่วงอบแห้งในระหว่างการเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 4, 25 และ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 16 สัปดาห์ สุ่มตัวอย่างมะม่วงมา

วิเคราะห์ทางกายภาพ ชีวเคมี และเคมีทุกๆ 2 สัปดาห์ ทำการทดสอบทางประสาทสัมผัสและวิเคราะห์ทางจุลินทรีย์ทุกๆ 4 สัปดาห์

- การวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพ
 - ก. การวัดสี นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1
- การวิเคราะห์สมบัติทางชีวเคมี
 - ก. การวัดกิจกรรมของเอนไซม์เปอร์ออกซิเดส นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1
 - ข. การวัดกิจกรรมของเอนไซม์โพลีฟีนอลออกซิเดส นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 1
- การวิเคราะห์สมบัติทางเคมี
 - ก. การวัดปริมาณความชื้น นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 3
 - ข. การวัดค่าวอเตอร์แอกทิวิตี (a_w) นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 3
 - ค. การวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) นำตัวอย่างเนื้อมะม่วงมาวิเคราะห์ เช่นเดียวกับตอนที่ 2
 - ง. การวิเคราะห์ปริมาณน้ำตาลรีดิวซิงและน้ำตาลทั้งหมด ตามวิธี AOAC (2000)
- การวิเคราะห์สมบัติทางจุลินทรีย์
 - ก. การตรวจหาปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด (Total Plate Count) โดยวิธี Pour plate (AOAC, 2000)
 - ข. การตรวจหาปริมาณยีสต์และรา (Yeast and mold) โดยวิธี Pour plate (AOAC, 2000)
- ประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส

ได้แก่ ลักษณะปรากฏภายนอก คือ สี กลิ่น รสชาติ ลักษณะเนื้อสัมผัส และการยอมรับโดยรวม ทดสอบทางประสาทสัมผัสด้วยวิธี 9 points hedonic scale วางแผนการทดลองแบบ Factorial in RCBD ใช้จำนวนผู้บริโภคนในการทดสอบ 50 คน